

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania W. H.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie
o wysokość emerytury policyjnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 grudnia 2023 r.,
wniosku pełnomocnika odwołującego się z dnia 27 października 2023 r.
o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Leszka Bieleckiego od rozpoznania
wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Renaty Żywickiej,

**wyłącza sędziego Sądu Najwyższego Leszka Bieleckiego od
rozpoznania wniosku pełnomocnika odwołującego się
o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Renaty Żywickiej od
rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego w niniejszej sprawie.**

UZASADNIENIE

Pełnomocnik skarżącego W. H. w piśmie z dnia 27 października 2023 r.,
powołując się na art. 48 § 1 i art. 49 § 1 k.p.c., wniósł o wyłączenie sędziego Sądu
Najwyższego Jarosława Sobutki od orzekania w sprawie ze skargi kasacyjnej
ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 grudnia
2022 r., sygn. akt III AUa 369/22, a nadto – ewentualnie – w razie wylosowania do
rozpoznania niniejszego wniosku SSN Romuald Dalewskiego, SSN Leszka
Bieleckiego, SSN Renaty Żywickiej lub SSN Roberta Stefanickiego wniósł o
wyłączenie tych sędziów od rozpoznania tegoż wniosku oraz o ich wyłączenie w

przypadku wylosowania do rozpoznania dalszych wniosków o wyłączenie w sprawie. Wniosek ten uzasadnił faktem powołania sędziego Sądu Najwyższego Jarosława Sobutki do pełnienia urzędu na tym stanowisku na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) i związanymi z tym wątpliwościami odnośnie do wpływu trybu powołania sędziego na indywidualną ocenę w perspektywie konkretyzowanych w skardze kasacyjnej zarzutów dotyczących naruszenia prawa międzynarodowego oraz przepisów Konstytucji RP.

W dniu 3 listopada 2023 r. do rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Jarosława Sobutki od rozpoznania sprawy wylosowany został SSN Robert Stefanicki, wobec którego pełnomocnik skarżącego złożył alternatywny wniosek o wyłączenie. Tego samego dnia, w wyniku przeprowadzonego na zarządzenie Prezesa SN kierującego pracą Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wylosowania – wyłoniono jako sprawozdawcę SSN Rentę Żywicką do rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Roberta Stefanickiego, a następnie wylosowano SSN Leszka Bieleckiego do rozpoznania kolejnego alternatywnego wniosku pełnomocnika skarżącego o wyłączenie SSN Renaty Żywickiej od rozpoznania wspomnianego wniosku o wyłączenie sędziego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznawany wniosek podlega uwzględnieniu.

Wstępnie należy zauważyć, że zawarta we wniosku o wyłączenie sędziów od rozpoznania sprawy argumentacja pełnomocnika skarżącego nawiązuje do dorobku orzeczniczego Sądu Najwyższego oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Godzi się zatem przypomnieć, że w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2000 nr 2, poz. 1 i OSNC 2020 nr 4, poz. 34) stwierdzono, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa

ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. Uchwała z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej (art. 87 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym), co powoduje, że każdy skład orzekający jest nią związany.

Jak przyjęto w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22 (OSNP 2022 nr 10, poz. 95), konsekwencje wynikające z powołanej uchwały składu połączonych Izb Sądu Najwyższego nie zostały zniwelowane wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK-A 2020, poz. 61), gdyż nie mógł on i nie wywarł bezpośredniego skutku wobec uchwały połączonych Izb jako orzeczenia Sądu Najwyższego. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie oznacza więc, że uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego została unieważniona, bądź nie obowiązuje jako orzeczenie sądu, czyli jako uchwała wykładnicza, interpretująca prawo, czy też została wyeliminowana z porządku prawnego (przestała istnieć) i nie wywiera skutków prawnych. W żadnym zakresie nie zostały bowiem uchylone (zmienione) przepisy ustawowe stanowiące podstawę prawną podejmowania przez Sąd Najwyższy uchwał interpretujących przepisy prawne poza rozstrzyganiem konkretnych spraw sądowych. Przepisy te nie były też przedmiotem kontroli konstytucyjnej.

Warto też przytoczyć jednolite orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym przesądzone, że orzekanie przez osoby powołane do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. stanowi naruszenie prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (wyrok Wielkiej Izby ETPCz z dnia 1 grudnia 2020 r., skarga nr 26374/18, Gudmundur Andri Astradsson przeciwko Islandii, Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego 2020 nr 6, s. 109, z omówieniem P. Florjanowicza-Błachuta; Iustitia 2021 nr 1, s. 40, z glosą M. Wrzolek-Romańczuk; Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 5, s. 38, z glosą W. Hermelińskiego i B. Nity-Światłowskiej oraz wyroki ETPCz: z dnia 22 lipca 2021 r., skarga nr 43447/19, Reczkowicz przeciwko Polsce, ECHR:2021:0722, LEX nr 3199038; z dnia 8 listopada 2021 r., skargi nr 49868/19 i 57511/19, Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce; z dnia 3 lutego 2022 r., skarga nr 1469/20, Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce,

LEX nr 3301552 oraz z dnia 16 czerwca 2022 r., skarga nr 39650/18, w sprawie Żurek przeciwko Polsce, ECHR:2022:0616).

Wypada zauważyć, że podobne stanowisko prezentuje Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, uznając, że złożenie wniosku o powołanie sędziego Sądu Najwyższego przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. oznacza, iż orzeczenia sądowe wydane z udziałem takiego sędziego stanowią naruszenie prawa do sądu gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (wyroki Wielkiej Izby Trybunału Sprawiedliwości UE: z dnia 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18, AK przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, EU:C:2019:982; LEX/el. 2019, z glosą A. Grzelak; z dnia 6 października 2021 r. w sprawie C-487/19, postępowanie zainicjowane przez W.Ż., EU:C:2021:798; Europejski Przegląd Sądowy 2022 nr 3, s. 40-50, z glosą Z. Nowickiej oraz z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, A.B., C.D., E.F., G.H. i I.J. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, EU:C:2021:153, a w jego wykonaniu wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 maja 2021 r., II GOK 2/18, Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego 2021 nr 6, s. 140-154, z glosą H. Izdebskiego, LEX nr 2687377 i wyroki tego Sądu, II GOK 3/18 do II GOK 20/18 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2021 r., III PSKP 13/21, OSNP 2022 nr 2, poz. 11).

W piśmiennictwie przyjmuje się, że osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek KRS ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. podlega wyłączeniu z mocy samej ustawy na podstawie art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c., jako że przystępując do orzekania, musi na samym wstępie postępowania - a także w jego toku - poddać (poddawać) ocenie poprawność i legalność stosunku prawnoprosesowego (publicznoprawnego) wiążącego go ze stronami oraz stosunku prawnoustrojowego, jakim łączy się z państwem, w którego imieniu orzeka. Pozostaje więc z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jej prawa lub obowiązki (J. Gudowski: *Iudex impurus*. Wyłączenie z mocy samej ustawy sędziego objętego

zarzutem wadliwego powołania lub przejścia na wyższe stanowisko sędziowskie, Przegląd Sądowy 2022 nr 5, s. 7-26).

Wreszcie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że w razie wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu należy podjąć wszelkie środki zapobiegające, a jednym z nich jest instytucja wyłączenia sędziego (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22, LEX nr 3375645; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22, LEX nr 3370369; z dnia 28 lipca 2022 r., V KO 69/22, LEX nr 3375652; z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21, LEX nr 3262183). Naruszenie tych standardów może bowiem doprowadzić do odpowiedzialności odszkodowawczej państwa (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022 nr 6, poz. 22), a tego typu konsekwencji należy unikać. Na każdym etapie postępowania konieczne jest więc badanie przez sąd z urzędu, czy skład, w którym rozpoznaje sprawę spełnia wymagania sądu właściwego, o których mowa w art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności a w przypadku, gdy skład został ukształtowany w wyniku orzeczenia w przedmiocie wyłączenia sędziego, niezbędne jest dokonanie także oceny, czy to orzeczenie zostało wydane przez sąd spełniający standardy sądu niezawisłego, bezstronnego i właściwego w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2022 r., II CSKP 556/22, LEX nr 3425593).

W niniejszej sprawie argumentacja pełnomocnika skarżącego zawarta we wniosku o wyłączenie od rozpoznania sprawy SSN Jarosława Sobutki oraz każdego z pozostałych sędziów wymienionych we wniosku alternatywnym, nawiązująca do poglądów wyrażanych w judykaturze i doktrynie, jest taka sama. Rozpoznając wniosek o wyłączenie SSN Renaty Żywickiej od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Roberta Stefanickiego, SSN Leszek Bielecki byłby zatem niejako sędzią we własnej sprawie, co rodzi wątpliwości co do jego bezstronności w rozstrzygnięciu tejże kwestii.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy z mocy art. 48 § 1 pkt 1 oraz art. 49 § 1 orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

(R.G.)